

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 119/2020-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Rojčekom, Sládkovičova 9, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Er 405/2012 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Er 405/2012 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 401/2018-26 z 9. januára 2019 porušené boli.

2. Okresnému súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Er 405/2012 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e mu Okresný súd Čadca p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Čadca j e p o v i n n ý nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Milana Rojčeka, Sládkovičova 9, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Stav konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 119/2020-9 z 1. apríla 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie jeho vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Er 405/2012 (ďalej len „napadnuté konanie“).

II.

Vymedzenie postupu okresného súdu v napadnutom konaní a sťažnostná argumentácia

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ako oprávnený si v exekučnom konaní uplatňuje nárok na zaplatenie sumy 9 691 € s príslušenstvom proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „povinný“) na základe exekučného titulu – rozsudku okresného súdu sp. zn. 10 C 130/2011 z 25. apríla 2012. Sťažovateľ poukazuje na to, že podal aj žalobu o určenie neúčinnosti právnych úkonov z dôvodu, že povinný previedol na svojich rodičov špecifikované pozemky a takmer dokončenú stavbu rodinného domu, s tým, že v uvedenom konaní okresný súd čiastočne jeho žalobe vyhovel.

3. Súdny exekútor vydal upovedomenie o začatí exekúcie, zriadil exekučné záložné právo na nehnuteľnosti a vydal upovedomenie o začatí exekúcie predajom nehnuteľností. Povinný podal námietky proti exekúcii a návrh na odklad exekúcie, ktoré boli doručené súdnemu exekútorovi 28. februára 2017, a ďalšie námietky, ktoré boli doručené 2. marca 2017. Súdny exekútor doručil tieto námietky právnenmu zástupcovi sťažovateľa, ktorý sa k nim vyjadril 3. marca 2017. Svoje vyjadrenie odoslal okresnému súdu, ako aj súdnemu exekútorovi. Vzhľadom na to, že okresný súd nerozhodol o námietkach v 60-dňovej lehote, sťažovateľ požiadal 28. júna 2017 okresný súd, aby o námietkach rozhodol. Okresný súd o námietkach nerozhodol, ale 18. októbra 2017 doručil sťažovateľovi námietky povinného s výzvou, aby sa k námietkam vyjadril. Sťažovateľ teda opätovne zaslal 24. októbra 2017 vyjadrenie k námietkam povinného, hoci sa k nim vyjadril už v marci 2017.

4. Keďže okresný súd vo veci nekonal, sťažovateľ podal 9. apríla 2018 sťažnosť predsedovi okresného súdu na priet'ahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Okresný súd prípisom zo 6. júna 2018 uznal sťažnosť sťažovateľa podľa

zákona o súdoch za dôvodnú a vo veci sa nariadil dohľad nad plynulosťou konania. Sťažovateľ podal 21. mája 2018 ústavnú sťažnosť, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením sp. zn. I. ÚS 220/2018 z 25. júna 2018 tak, že ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Následne podal sťažovateľ ďalšiu ústavnú sťažnosť. Ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 401/2018 z 9. januára 2019 vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, okresnému súdu prikázal konať bez prietáhov a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 800 €.

5. Okresný súd rozhodol o námietkach povinného 27. septembra 2018 tak, že ich zamietol. Sťažovateľ žiadal, aby okresný súd vyznačil doložku právoplatnosti na uznesení o zamietnutí námietok, resp. žiadal informáciu o tom, či povinný podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť. Okresný súd zaslal sťažovateľovi 6. marca 2019 uznesenie s vyznačenou doložkou právoplatnosti, podľa ktorej uznesenie nadobudlo právoplatnosť 5. novembra 2018. Následne 26. marca 2019 okresný súd oznámil sťažovateľovi, že predmetné uznesenie nenadobudlo právoplatnosť, keďže povinný 2. novembra 2018 podal proti nemu sťažnosť „*a doložka právoplatnosti a vykonateľnosti teda nie je platná.*“. Okresný súd doručil sťažovateľovi 12. augusta 2019 výzvu, aby sa v lehote 10 dní vyjadril k sťažnosti povinného. Sťažovateľ zaslal svoje vyjadrenie obratom. Ďalej dodáva: „*Nakoľko do dnešného dňa súd vo veci nerozhodol, a nekoná, i napriek príkazu ústavného súdu bez prietáhov, sťažovateľ je nútený opäť podať ústavnú sťažnosť.*“

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa... na konanie bez zbytočných prietáhov a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote uvedené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru... konaním Okresného súdu v Čadci č. k. 6 Er 405/2012 porušené bolo.

(Sťažovateľovi)... priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 2.500,- eur, ktoré je Okresný súd Čadca povinný zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia vo výške 346,26 eur... ktoré je Okresný súd v Čadci povinný zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

7. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje *„pretrvávajúcim pocitom nespravodlivosti, neistoty a márnosti, totálneho sklamania a rozčarovania, keď súd, ktorý má poskytnúť účastníkovi súdnu ochranu, nie je schopný rozhodnúť o účelových námietkach povinného, podanej sťažnosti proti uzneseniu, ktorým boli jeho námietky zamietnuté, ktorý takýmito krokmi neustále len oddaľuje vymožitelnosť finančných prostriedkov sťažovateľa.“*

8. Sťažovateľ poukazuje na to, že bol nútený byť stranou v dvoch súdnych konaniach a napriek exekučnému titulu sa nemôže dostať k svojim peniazom. Zaplatil súdne poplatky, ale okresný súd buď nekoná, alebo koná neefektívne a nie je schopný mu poskytnúť adekvátnu súdnu ochranu. V prerokúvanej veci nie je prítomný žiaden právny ani faktický prvok zložitosti. Povinný naďalej užíva dokončený, ale neskolaudovaný rodinný dom, za prácu v zahraničí poberá príjem, ktorý je reálne nepostihnuteľný, *„a sťažovateľ len beznádejne čaká na rozhodnutie súdu, aby súdny exekútor mohol vo veci ďalej konať a zabezpečiť vymoženie pohľadávky.“*

III.

Vyjadrenia odporcu a replika sťažovateľa

9. Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej ústavnej sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu. V prípise sp. zn. 1 SprV 107/2020 z 5. mája 2020 poukázala na postup okresného súdu v napadnutom konaní po rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 401/2018 z 9. januára 2019 a odkázala na vyjadrenie zákonnej sudkyne. Na záver svojho vyjadrenia uviedla, že ak okresný súd v určitých obdobiach nekonal bezodkladne, *„bolo to spôsobené objektívnymi okolnosťami na strane súdu (dlhodobá práceneschopnosť vyššieho súdneho úradníka, zákonnej sudkyne, tým spôsobená zvýšená zaťaženosť zastupujúcich osôb, ako aj veľký obrat spisov v exekučnom oddelení). Tieto okolnosti na strane súdu samozrejme nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva*

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ale bezpochyby podstatne vplývali na časový rozsah, v akých boli jednotlivé procesné úkony vykonávané...“.

10. Predsedníčka okresného súdu k svojmu vyjadreniu pripojila aj vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá vo vyjadrení z 27. apríla 2020 uviedla, že okresný súd o námietkach povinného rozhodol 27. septembra 2018. Proti tomuto uzneseniu podal povinný sťažnosť, ktorá nebola evidovaná ani žurnalizovaná v súdnom spise k 14. januáru 2019, bola evidovaná len v elektronickej podobe. Zákonnej sudkyňi bol 19. marca 2019 vrátený spis, ktorý vrátila súdnej kancelárii 6. mája 2019 s pokynom na doručovanie sťažnosti, pripojenie iného spisu a pod. Výzvy pre právneho zástupcu sťažovateľa a súdneho exekútora boli vyhotovené a odoslané 9. augusta 2019. Právny zástupca sťažovateľa sa vyjadril 13. augusta 2019 a súdny exekútor 15. augusta 2019: *„Podľa prezenčnej pečiatky bol spis odovzdaný sudkyňi 5. 9. 2019 na rozhodnutie na základe jej žiadosti. V dobe od 5. 12. 2019 do 29. 2. 2020 som bola práceneschopná v dôsledku čoho došlo k zákonnému prerozdeleniu spisov medzi sudcov tunajšieho súdu podľa rozvrhu práce... Vo veci bola spracovaná výzva pre právneho zástupcu povinného na odstránenie pochybnosti čo do oprávnenia zastupovať povinného vo vzťahu k podanej sťažnosti. Vyjadrenie bolo súdu doručené 24. 3. 2020. Spis mi bol predložený 31. 3. 2020 a vo veci bolo rozhodnuté o podanej sťažnosti uznesením 17. 4. 2020 (č. l. 86 spisu)...“*

11. Zákonná sudkyňa napokon uviedla:

„... v danej veci som prietahy v súdnom spore ako konajúca sudkyňa vedome subjektívne nespôsobilá, poukazujem na množstvo vecí v senáte, pričom ako konajúca sudkyňa nevybavujem výlučne agendu Er (kde je evidovaných niekoľko tisíc spisov) ale i agendu C, Csp, P, Cb, Pc, Ps a to všetko s plným nápadom/bez obmedzenia. Poukazujem na to, že som dlhodobo bez stabilného VSU v rámci senátu, kedy musím vykonávať prácu nielen sudkyne alebo v rámci obehu spisov i úkony, ktoré prináležia vyššiemu súdnemu úradníkovi na zabezpečenie plynulosti obehu spisov a nie je naďalej a ani nebolo v mojich možnostiach pri plnom nápade bežných vecí vybaviť všetky veci plynule tak, aby nedošlo k žiadnym prietahom v súdnom konaní.“

12. Sťažovateľ vo svojom stanovisku z 18. mája 2020 k vyjadreniu okresného súdu poukázal na to, že rozhodovanie o námietkach povinného trvalo viac ako tri roky, „za ktorý čas nebolo možné pokračovať v exekučnom konaní predajom zablokovaného majetku - pozemkov. Sťažovateľovi reálne hrozí, že prebiehajúca exekúcia, na základe ktorej sa doposiaľ bezúspešne domáha viac ako 10 rokov svojho práva, bude zastavená s poukazom na zákon č. 233/2019 Z. z., nakoľko od jej začiatku prebehlo už viac ako 5 rokov a povinný nezaplatil doposiaľ nič a bude nútený opäť podať nový návrh na exekúciu. K takejto vzniknutej situácii prispel hlavne okresný súd svojou nečinnosťou...“. K stanovisku pripojil uznesenie zo 17. apríla 2020, ktorým okresný súd sťažnosť povinného doručenu 2. novembra 2018 elektronicky s kvalifikovaným elektronickým podpisom odmietol.

13. Ústavný súd so súhlasom účastníkov podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, keďže od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

18. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

19. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

20. Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) už uviedol, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov alebo práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa dohovoru, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia na neho obrátili s návrhom, aby o ich veci rozhodol.

21. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

22. Podľa judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 5/00, III. ÚS 245/06, I. ÚS 281/2013) nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí uskutočňovaný podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Záver o tom, že súdna exekúcia je súčasťou základného práva na súdnu ochranu, vychádza z toho, že exekúciu síce vykonáva súdny exekútor, ale na základe splnomocnenia štátom, ktoré sa materializuje v konkrétnej veci poverením exekučného súdu na vykonanie exekúcie. Toto poverenie (bez neho by súdna exekúcia nemala zákonný podklad a bola by absolútne neprípustná) potvrdzuje, že súdny exekútor koná, rozhoduje a exekvuje v mene súdnej moci (čl. 142 ods. 1 ústavy).

23. Z už judikovaných záverov ústavného súdu o súdnej exekúcii ako súčasti základného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 5/00, III. ÚS 245/06) vyplýva, že súdna exekúcia vykonávaná podľa Exekučného poriadku musí byť uskutočňovaná aj v súlade s princípmi spravodlivého procesu v širšom slova zmysle, ktoré sú obsiahnuté v čl. 46 až čl. 48 ústavy.

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

24. V rámci posúdenia veci ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol už predmetom rozhodovania ústavného súdu. Nálezom č. k. III. ÚS 401/2018-26 z 9. januára 2019 ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom

okresného súdu v napadnutom konaní. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v aktuálne prerokúvanej veci posudzoval postup okresného súdu v napadnutom konaní od právoplatnosti nálezu ústavného súdu z 9. januára 2019, t. j. od 18. februára 2019.

25. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že exekučné konanie, v ktorom dochádza k nútenému výkonu povinnosti na peňažné plnenie na základe exekučného titulu, tvorí štandardnú súčasť rozhodovania všeobecných súdov v civilnej agende. Ústavný súd neidentifikoval žiaden prvok faktickej alebo právnej zložitosti veci.

26. Správanie sťažovateľa je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd z dostupných podkladov dospel k záveru, že správanie sťažovateľa ako oprávneného neprispelo k doterajšej dĺžke napadnutého konania. V rozhodnom období okresný súd 9. augusta 2019 vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, ktorý na túto výzvu reagoval obratom.

27. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, je postup okresného súdu. V rámci tohto kritéria poukazuje ústavný súd na to, že v rozhodnom období okresný súd rozhodoval o sťažnosti povinného podanej 2. novembra 2018 elektronicky proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí námietok povinného. Z vyjadrenia zákonnej sudkyne vyplýva, že elektronicky podanú sťažnosť povinného k 14. januáru 2019 okresný súd neevidoval a nesprávne vyznačil doložku právoplatnosti na uznesení z 27. septembra 2018 o zamietnutí námietok povinného. O sťažnosti povinného napokon rozhodol okresný súd 17. apríla 2020, t. j. po roku a šiestich mesiacoch od jej podania. Z uvedeného je zrejmé, že v posudzovanom období bol postup okresného súdu v napadnutom konaní poznačený neefektívnosťou a nesústreďenosťou, pričom o sťažnosti povinného proti uzneseniu o zamietnutí námietok rozhodol okresný súd po roku a šiestich mesiacoch, t. j. po uplynutí zjavne neprimeraného času.

28. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu – vysokým počtom nevybavených vecí, práceneschopnosťou zákonnej sudkyne a vyššieho súdneho úradníka a tiež nepridelením vyššieho súdneho úradníka zákonnej sudkyňi, túto ústavný súd nemôže akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Rovnako tak uviedol, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017).

29. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v rozhodnom období postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

VI.

Záver

VI.1 K bodom 1, 2, 3 a 5 výrokovej časti nálezu

30. Ústavný súd na základe vykonaného posúdenia (bod V tohto odôvodnenia) dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 401/2018-26 z 9. januára 2019

bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti tohto nálezu).

31. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

32. Napriek tomu, že sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti tak nežiadal, ústavný súd, vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy, považoval za nevyhnutné opätovne prikázať okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, zvlášť preto, lebo nerešpektoval príkaz ústavného súdu vyplývajúci z nálezu sp. zn. III. ÚS 401/2018 (bod 2 výrokovej časti tohto nálezu). Ústavný súd vychádzal zo zistenia, že v čase rozhodovania ústavného súdu napadnuté exekučné konanie stále prebiehalo.

33. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

34. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

35. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04). Ústavný súd vychádzal aj z toho, že prietahy súdu v konaní či jeho nečinnosť predstavujú iný zásah súdu proti základným ústavne zaručeným právam (slobodám). Pritom taký zásah sám nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci súdu a ako taký sa vymyká obvyklému, prieskumnému či inému konaniu. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na súdne konanie v primeranej lehote nemožno

dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším priet'ahom (ústavným príkazom), ale už raz vzniknutý priet'ah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primeranú finančnú náhradu podľa čl. 127 ods. 3 ústavy (porovnaj napr. I. ÚS 282/2019).

36. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 500 € z toho dôvodu, že dlhotrvajúcim konaním okresného súdu nemôže vymôcť peňažnú sumu vyplývajúcu z exekučného titulu, a preto u neho pretrváva pocit nespravodlivosti, neistoty, sklamania, rozčarovania a strata dôvery v súdny systém, ktorý podľa neho chráni predovšetkým dlžníkov.

37. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol predovšetkým na neefektívny postup okresného súdu v napadnutom konaní a na to, že v uvedenom konaní ide o opakované porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na uvedenom základe ústavný súd rozhodol, že sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 500 €, ktoré mu je okresný súd povinný zaplatiť v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výrokovej časti tohto nálezu). Ústavný súd návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške presahujúcej sumu 1 500 € nevyhovel (bod 5 výrokovej časti tohto nálezu).

VI.2 K bodu 4 výrokovej časti nálezu

38. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

39. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

40. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 346,26 € v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to odmenu za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2019 v sume 163,33 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a náhrady hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 9,80 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 346,26 € (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

41. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote uvedenej v bode 4 výrokovej časti tohto nálezu (§ 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

42. V zmysle § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tento nález nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov tohto konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu